

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดการศึกษาของไทยนั้น มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เยาว์ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความรับผิดชอบ รู้จักเคารพในสิทธิและหน้าที่ มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ปลูกฝังให้มีความซาบซึ้งในวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผาสุกร่วมกันในสังคมไทย ในการอบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาผู้เยาว์ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้น บุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งก็คือ ครู สังคมให้เกียรติและยกย่องครูว่าเป็นปูชนียบุคคล เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลทั้งหลายรองจากบิดามารดา

ในสภาพสังคมปัจจุบัน ครูถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก ว่าปฏิบัติหน้าที่บกพร่องไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่สังคมมอบหมายให้ ทำให้เด็กไม่มีความรู้ ความสามารถ และขาดศีลธรรมจรรยา เป็นผลให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นอย่างมากมาย ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปในทำนองนายจ้างกับลูกจ้าง มากกว่าที่จะเป็นครูกับศิษย์ ทำให้ความกตัญญูกตเวทีกและการเคารพเชื่อฟังผู้มีอาวุโสซึ่งเป็นคุณธรรมที่ดีของไทยแต่เดิมมาต้องเสื่อมคลายไป ดังนั้น สถาบันผลิตครูซึ่งมีหน้าที่ในการผลิตคนออกไปทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น จะต้องคำนึงถึงการผลิตโดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณ ถ้าผลิตผลิตที่ได้ออกมาดีมีประสิทธิภาพสูง ก็จะเป็นผลทำให้เกิดผลผลิตที่ดีต่อไป

ในการผลิตคนออกไปเป็นครูนั้น ไม่ใช่จะปรับปรุงส่งเสริมแค่ทางด้านความรู้

และความสามารถในการสอนเท่านั้น จะต้องรวมถึงการปลูกฝังอบรมให้ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูด้วย ทั้งนี้ เพราะทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูเป็นอย่างมาก ถ้าครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตน ก็จะทำให้ทั้งงานการสอนเป็นสิ่งที่ง่ายขึ้น และเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ยังมีความภาคภูมิใจและมีความสุขในการเป็นครู ในทางตรงข้ามถ้าครูผู้สอนมีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพของตน ก็จะทำให้ทั้งงานการสอนเป็นงานที่หนักและน่าเบื่อหน่าย การปฏิบัติหน้าที่ก็ยอมไม่ได้ผลเต็มที่และไม่มีมีความสุขในการเป็นครู ทัศนคติของครูไม่ใช่จะมีผลต่อพฤติกรรมของครูในการทำการสอนเท่านั้น ยังมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนอีกด้วย¹ เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนและนักเรียนให้ความเคารพศรัทธาเชื่อถือ ถือว่าเป็นพ่อแม่คนที่สองของนักเรียน ครูจึงมีอิทธิพลต่อนักเรียนมาก ดังนั้นถ้าครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตนจะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดสภาพการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน ก็จะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ถ้าครูมีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพของตน ก็จะเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุที่ทัศนคติต่ออาชีพของครูมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้ว เพื่อให้การจัดระบบการศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้ทำการศึกษาทัศนคติต่ออาชีพครูของครูที่จะออกไปเป็นครู จากการศึกษาถึงทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษานั้น ถ้าเป็นทัศนคติในทางที่ดีก็จะไปสนับสนุนส่งเสริมให้ยังคงอยู่ต่อไป แต่ถ้าเป็นทัศนคติที่ไม่พึงปรารถนา ก็จำเป็นต้องจัดหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่พึงปรารถนານี้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ สร้างแรงจูงใจ หรือการ

¹S.P. Ahluwalia, Manual of Teacher Attitude Inventory.

(Varanasi, Banaras Hindu University, 1974), p. 1.

จิตสภาพแวดล้อมทางสังคม เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตน อันจะเป็นผลสืบเนื่องไปถึงการปฏิบัติหน้าที่การสอนในอนาคตด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ เพราะเชื่อกันว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่สร้างได้และเปลี่ยนแปลงได้¹ ถึงแม้ว่าทัศนคติจะเป็นสภาพการณ์ทางจิตใจที่มีแนวโน้มค่อนข้างจะถาวรพอสมควร ก็สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ และการเรียนการสอนมีส่วนช่วยในการสร้างทัศนคติได้มาก²

ในการที่จะรู้ว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติอย่างไรต่ออาชีพครู ก็คงทำการวัดทัศนคติของเขาออกมา ผลจากการวัดทัศนคตินั้นจะเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการวัดว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ ลักษณะของสิ่งที่จะทำการวัด และอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดนั้น มีคุณภาพดีพอหรือไม่ ถ้าเครื่องมือที่ใช้วัดมีคุณภาพดีก็จะทำให้ผลจากการวัดเชื่อถือได้ ดังนั้นในการดำเนินการวัดอะไรก็ตาม จะต้องสร้างเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานขึ้นมาก่อน เครื่องมือวัดที่มาตรฐานนั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญที่สุด 2 ประการคือ ต้องมีความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) ในการสร้างเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานนั้นนับว่าเป็นงานที่หนักและมีความยุ่งยากไม่ใช่น้อย เพราะเป็นงานที่ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการสร้างอย่างมาก จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยทำการวิจัยเรื่องนี้ขึ้น โดยทำการแปลและดัดแปลงแบบสำรวจทัศนคติครู (Teacher Attitude Inventory) ซึ่งเป็นแบบสำรวจมาตรฐานที่ ดร. เอส.พี. อหฺลวาลีย (Dr. S.P. Ahluwalia)

¹ ไพบูลย์ อินทรวีชา, หลักและวิธีการวัดเจตนคติ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517), หน้า 48.

² Gordon Allport, Handbook of Social Psychology (Massachusetts : Clark University Press, 1935), p. 418.

ได้สร้างขึ้นโดยอาศัยการสร้างมาตรวัดทัศนคติของ ลิเคอร์ท (Likert) โดยวิธี
 ประมาณค่าแบบรวม (Summated Rating) สำหรับใช้วัดทัศนคติของนักศึกษาครู
 ในประเทศอินเดียที่มีต่ออาชีพครู เพื่อนำมาใช้ศึกษาทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษาครู
 ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อดัดแปลงแบบสำรวจทัศนคติครู (Teacher Attitude Inventory) ของ ดร.เอส.พี. อหฺลวาลี (Dr. S. P. Ahluwalia) ให้มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) สูงพอที่จะใช้กับนักศึกษาครูในประเทศไทย
2. เพื่อหาปกติวิสัยทัศนคติครูของนักศึกษาครูในเขตกรุงเทพมหานครในรูปแบบค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประจักษ์ (Invention Research) โดยดัดแปลงแบบสำรวจทัศนคติครู หาความตรง (Validity) ความเที่ยง (Reliability) อำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแต่ละข้อกระทง รวมทั้งการหาค่าปกติวิสัยในรูปแบบค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
2. ใช้นักศึกษาจากวิทยาลัยครู และนิสิตนักศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์และคณะครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2520
3. ตัวแปรที่ศึกษาคือ ทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษาครูชาย - หญิง
4. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้คำนึงถึง
 - 4.1 อายุ
 - 4.2 สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม

4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

4.5 อาชีพของบิดามารดา

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ได้แบบสำรวจทัศนคติครูที่มีความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) สูงพอที่จะใช้วัดทัศนคติของนักศึกษาครูในประเทศไทย
2. ได้ค่าปกติวิสัยเปอร์เซ็นต์ไทล์ของนักศึกษาครูในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับทัศนคติต่ออาชีพครู
3. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง ทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่ออาชีพครูต่อไป
4. เป็นแนวทางของสถาบันผลิตครูในการพิจารณาจัดหลักสูตร และวิธีการผลิตครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสำรวจทัศนคติครู ถือว่าเป็นตัวแทนทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่ออาชีพครูได้ ถ้าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสำรวจสูง แสดงว่ามีทัศนคติที่ดีหรือทัศนคติในทางบวก (Favorable or Positive Attitude) ซึ่งบุคคลนั้นจะมีความรู้สึกว่าชอบอาชีพการสอน เห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นประโยชน์ต่อสังคม รักและชอบพูดคุยกับเด็ก และเห็นว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นเด็กมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

ถ้าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสำรวจต่ำ แสดงว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีหรือทัศนคติในทางลบ (Unfavorable or Negative Attitude) ซึ่งจะมีความรู้สึก

ไม่ชอบอาชีพการสอน เห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าเบื่อหน่ายและไม่ต้องใช้ความสามารถเท่าไร ไม่ชอบนักเรียน และเห็นว่าการสอนในชั้นเรียนนั้นครูมีความสำคัญที่สุด

2. กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา เป็นเพียงกลุ่มนักศึกษาครูที่ทำการศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู และนิสิตนักศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์และคณะครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร คั้งนั้น การสรุปผลจึงจำกัดอยู่ภายในกลุ่มนักศึกษาครูในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

3. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจ ตรงตามความรู้สึกที่แท้จริง

4. แบบสำรวจทัศนคติครูทั้ง 6 สเกลย่อย มุ่งวัดตัวแปรเพียงตัวเดียวเท่านั้นคือ ทัศนคติต่อวิชาชีพครู

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. ในการตอบนั้น สภาพแวดล้อมและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบอาจมีอิทธิพลในการเปลี่ยนสภาพอารมณ์ของผู้ตอบให้ผิดปกติกไป ซึ่งผลที่ได้อาจไม่ตรงกับความเป็นจริง เมื่ออยู่ในสภาพปกติ

2. แบบสำรวจทัศนคติครูที่ผู้วิจัยทำการคัดแปลงขึ้นนั้น อาจไม่สามารถครอบคลุมทัศนคติที่ตรงการไ้ทั้งหมด

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึงสภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกชอบสนองต่อวัตถุหรือสิ่งเร้าใด ๆ ไปในทางที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

ทัศนคติครู หมายถึงสภาวะความพร้อมของจิตใจของนักศึกษาครู ในการที่จะใ้ตอบหรือแสดงพฤติกรรมต่อวิชาชีพครูไปในทางที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ทัศนคติที่ดีหรือทัศนคติทางบวก (Favorable or Positive Attitude) นักศึกษาครูที่มีทัศนคติดี จะมีความรู้สึกชอบอาชีพการสอน โดยเห็นว่า เป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก การสอนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่น่าสนใจ รักและชอบพูดคุยกับเด็ก เห็นว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น ควรจะเน้นที่ตัวเด็กเป็นศูนย์กลาง

2. ทัศนคติที่ไม่ดีหรือทัศนคติทางลบ (Unfavorable or Negative Attitude) นักศึกษาครูที่มีทัศนคติที่ไม่ดี จะมีความรู้สึกที่ไม่ชอบอาชีพการสอน เห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่จำเจน่าเบื่อหน่ายและไม่ได้ใช้ความสามารถเท่าไร มีความเห็นว่านักเรียนชอบกวนใจครูและไม่คอยน่ารัก และเห็นว่าการสอนในชั้นเรียนนั้น ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด

นักศึกษาครู หมายถึงบุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู คณะศึกษาศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2520

แบบสำรวจทัศนคติครู หมายถึง เครื่องมือที่ใช้สำรวจทัศนคติของนักศึกษาครูต่อวิชาชีพครูที่คัดแปลงมาจากแบบสำรวจทัศนคติครู (Teacher Attitude Inventory) ของ ดร. เอส.พี. อลฺวาลี (Dr. S. P. Ahluwalia) ซึ่ง ดร. เอส. พี. อลฺวาลี สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการสร้างมาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert) ด้วยวิธีประมาณค่าแบบรวม แบ่งออกเป็น 6 สเกลย่อย สำหรับวัดทัศนคตินักศึกษาครูใน 6 ด้านคือ ทัศนคติต่อ

1. วิชาชีพครู (Teaching Profession)
2. การสอนในชั้นเรียน (Class-room Teaching)

3. การปฏิบัติโดยเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered Practices)
4. กระบวนการทางการศึกษา (Educational Process)
5. นักเรียน (Pupils)
6. ครู (Teachers)